

स्थायी निर्देश क्र. ३५

नगरपरिषदेद्वारे प्रदान करण्यात येणारे अग्रीम प्रदान करणे व देयकचे प्रदान धनादेश/ धनाकर्ष द्वारेच करणे.

नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय,
शासकीय परिवहन सेवा इमारत,
३ रा मजला, सर पोचखानवाला मार्ग, वरळी, मुंबई - ४०० ०३०.
क्र.न.प.प्र.१००५/न.प अग्रीम/४३/०५
दि. ३ जानेवारी, २००६

प्रस्तावना

नगरपरिषदांचे वतीने समायोजित करावयाच्या अग्रीम रकमांचे संदर्भात नगरपालिकांच्या लेखापरिक्षण अहवालात वेळोवेळी गंभीर आक्षेप घेण्यात आलेला आहेत व मुख्यलेखापरिक्षक स्थानिक निधी लेखा यांनीही ही बाब या संचालनालयाचे निदर्शनास आणलेली आहे. त्याच प्रमाणे नगरपरिषदेच्या विविध कामांसाठी नगरपरिषद कर्मचारी / पदाधिकारी / ठेकेदार / वकील विविध संस्था इत्यादींना देण्यात आलेले अग्रीमाचे दिर्घकाळ समायोजन होत नसल्याचे नगरपरिषदांचे तपासणीचे वेळी व मुख्याधिका-यांचे त्रैमासिक बैठकामध्ये आढळून आलेले आहे.

०२. महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखा संहिता १९७१ चे नियम १४ नुसार फक्त धनादेशाद्वारेच रक्कम प्रदानाचे बंधन असताना त्याच प्रमाणे ठेकेदारांना अग्रीम देणे याची कुठलिहि तरतूद नसताना त्यांना अग्रीम प्रदान केली जातात. खरेदीसाठी / ठेकेदारांना रक्कम प्रदानासाठी कर्मचा-यांचे नावे अग्रीम रक्कमा काढून रोखीने प्रदान केल्यामुळे वित्तीय अनियमितता होऊन सदरच्या रकमांचा योग्य विनियोग होत नसल्याचे सदरचे अग्रीम मंजूर करणारे व घेणारे कर्मचारी हे फैजदारी कार्यवाहीस पात्र ठरतात. अग्रीम मंजूरीमुळे वित्तीय अनियमितता तसेच वेळेवर अग्रीम समायोजन न झाल्यामुळे सदरच्या रकमेचा तात्पुरता अपहार होतो.

आदेश

०३. अग्रीम रक्कम धनादेशा द्वारे व आगाऊ देणेची पध्दत दैनंदिन कारभारात टाळणेसाठी तसेच अपवादात्मक परिस्थितीत याबाबत कार्यवाहीचे नियोजन करण्यासाठी स्थायी निर्देश देणेची गरज विचारात घेऊन खालील प्रमाणे निर्देश देणेत येत आहे.

ठेकेदार/पुरवठेदार यांना अग्रीम न देणे

०४. महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता १९७१ चे काटेकोरपणे पालन करून ठेकेदार /पुरवठेदार यांना कोणतेही अग्रीम प्रदान करण्यात येऊ नये.

सर्व प्रदाने धनादेशा द्वारेच करणे.

०५. ठेकेदार /पुरवठेदाराचे देयके प्रदानासाठी महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम १९६५ व महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता १९७१ मधील तरतूदींचे काटेकोरपणे पालन करून देयक प्रदानासाठी खालील कार्यपध्दतीचे अवलंब करावे.

अ. राज्यातील नगरपरिषदांच्या आर्थिक स्थितीचा आढावा घेतला असता, त्यांच्या कामकाजामध्ये आर्थिक शिस्तीचा अभाव दिसून येतो. यामुळे नगरपरिषदांची देयके प्रदान करण्याबाबतचे या संचालनालयाचे स्थायी

निर्देश क्र.३० दि.२९ ऑक्टोबर, २००५ नुसार ठेकेदार /पुरवठादाराचे देयके नियमित व प्रथम येणा-याला प्राधान्य (First come first serve) या तत्वानुसार अदा करण्यात यावे.

ब. कामपूर्ण झाल्यानंतर त्याची मोजणी सक्षम तांत्रिक कर्मचा-याने मोजणी पुस्तकात करावी अशी मोजणी पुस्तके महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखा संहिता, १९७३ मधील नियम १८० (२) नुसार अनुक्रमीकित करावीत. तसेच नियम १८० (३) अन्वये जेव्हा देयक मंजूर करण्यात येईल तेव्हा मोजणी पुस्तकातील संबंधित नोंदीवर काट मारण्यात यावी व देयकावर आणि मोजणी पुस्तकात, त्याचा प्रतिसंदर्भ नमूद करण्यात यावा.

क. साहित्य खरेदी प्रकरणी साहित्याची पोहोच झाल्यानंतर त्याची साठा नोंदवहीत नोंद घेतली जावी. पुरवण्यात आलेले साहित्य सुस्थितीत तांत्रिक क्षमतेनुसार योग्य असल्याची खातरजमा केली जावी व तसा दाखला संबंधीत कर्मचा-यानी बिलावर नोंदविल्या नंतरच देयक मंजूर केले जावे.

ड. साहित्य खरेदी/ पुरवठा प्रकरणी संबंधीत पुरवठादाराचे बिल हे अधिकृत असले पाहिजे त्यावर विक्रीकर/उपकर/व्यवसायकर नोंदक्रमांक नोंदविलेले असले पाहिजेत.त्यावर सर्व नोंदीच्या स्पष्ट उल्लेख असावा.

ई. देयक प्रदाना संदर्भात महाराष्ट्र नगरपरिषद लेखासंहिता १९७३ चे नियम १४ चे काटेकोरपणे पालन करावे. अपवादात्मक प्रसंगी धनादेशाद्वारे देयकांचे प्रदान होऊ शकत नसल्यास धनाकर्षाद्वारे (डी.डी.) देयकांचे प्रदान करण्यात यावे.

फ. या स्थायी निर्देशा मधील परिच्छेद क्र. ०६ व परिच्छेद क्र.०८ मध्ये नमूद केलेल्या अपवादात्मक प्रसंगी शिवाय रोखीने रक्कम देण्यात येऊ नये.

ग. कोणत्याही प्रसंगी ठेकेदार / पुरवठादार यांना आगाऊ रक्कम देण्यात येऊ नये.

नगरपरिषद कामासाठी केलेल्या कामाचे / मजुरांचे प्रदान

०६. नगरपरिषदेकडून राबविण्यात येणा-या काही शासकीय योजना उदा. सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजना वगैरे मध्ये काम करणा-या मजुरांना मजुरी द्यावी लागते. मजुरांची मजुरी वर नमूद केलेल्या अनु.क्र. ५ (ई) नुसार धनादेशाद्वारे प्रदान करता येत नसल्यास अपवादात्मक प्रसंगी कामाचे रोखीने मजुरी प्रदानासाठी नगरपरिषद निधीतून एक जबाबदार अधिकारी/ रोखपालाच्या नांवे रक्कम काढण्यात यावी. या रक्कमेचा प्रदाना.संदर्भात खालील अटींचे पालन करणेत यावे.

अ. झालेल्या कामाची नोंद नोंदणीपुस्तकात घेतल्यानंतरच व वरील परिच्छेद क्र. ०५ मधील व नुसार कार्यवाही पूर्ण झाल्यावर प्रदानाची रक्कम बँकेतून काढण्यात यावी.

ब. ज्या तांत्रिक अधिका-यानी मोजमापे घेतली आहे त्यांच्याच नावाने अदा करावयाची रक्कम काढण्यात येऊ नये. परंतु दुस-या एका जबाबदार अधिकारी / रोखपाल यांचे नावानी ही अदा करावयाची रक्कम काढण्यात यावी.

क. मंजूरी ची रक्कम ज्यांचे नावानी काढण्यात आली आहे तो व संबंधीत खात्यातील अधिकारी अशा दोघांच्या उपस्थितीत प्रदान करावी.

ड. ज्या दिवशी मजुरी ची रक्कम प्रदान करावयाची आहे, त्याच दिवशी बँकेतून रक्कम काढण्यात यावी. जी रक्कम वाटप होऊ शकली नाही ती कोणत्याही परिस्थितीत ३ दिवसात नगरपरिषद फंडात पुन्हा जमा करावी.

निकडीच्या प्रसंगी खरेदीसाठी घ्यावयाची दक्षता

०७. नगरपरिषदेस निकडीच्या परिस्थितीतही रोखीने खरेदी करण्याची वेळ येऊ नये म्हणून वार्षिक दर मागवून ते वाजवी असल्याची खात्री करून मंजूर करून ठेवावेत व गरजे नुसार खरेदी करावी.

०८. अत्यावश्यक सेवा खंडीत होऊ नयेत व तातडीची गरज म्हणून काही वेळेस साहित्य खरेदी करावे लागते व त्यावेळी लेखा संहिता चे नियम १४ मधील तरतूदीनुसार धनादेशाद्वारे देयकाचे प्रदान करण्यास अडचणी निर्माण होतात. त्यामुळे अशा स्वरूपाच्या देयकांसंदर्भात खालील शर्तींचे पालन करावे.

अ. निकडिच्या परिस्थितीत खरेदीपूर्वी असे साहित्य अन्य नगरपरिषदां/ महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण/ अन्य शासकीय कार्यालयाकडून उसनवारीने घेण्याबाबत प्रयत्न करावा.

ब. उसनवारीने असे साहित्य उपलब्ध न झाल्यासच तातडीची खरेदीचा मुख्याधिका-यानी निर्णय घ्यावा. अत्यंत अपवादात्मक प्रसंगी (पाणी पुरवठा अत्यावश्यक सेवासाठी) व पुढील २/३ दिवसात वापर करण्यात

येईल फक्त असे साहित्य या प्रमाणे खरेदी करावेत. अशी खरेदी वारंवार होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. अनावश्यक खरेदी करण्यात आली तर त्यासाठी मुख्याधिकारी यांना जबाबदार ठरविण्यात येईल.

क. नगरपरिषदेस अंत्यंत तातडीची गरज म्हणून साहित्य खरेदीची गरज निर्माण होईल त्यावेळी प्रथम संबंधित नगरपरिषद क्षेत्रात जवळपास असे साहित्य विक्रीसाठी उपलब्ध असल्याची खातरजमा करावी. तातडीची गरज म्हणून अशा साहित्याच्या पुरवठादाराकडून दर मागवून घ्यावेत व त्यातील कमीचे दर स्विकारावेत. अशा साहित्याचे खरेदीचे मूल्य हे नगरपरिषदा लेखा संहिता नियम १४ नुसार धनादेश / धनाकर्षा द्वारे प्रदान करावे.

ड. अत्यंत अपवादात्मक प्रसंगी जवळपास हे साहित्य उपलब्ध होत नाही म्हणून मोठ्या शहरातून खरेदी कराव्या लागणा-या साहित्याचे प्रत्यक्ष अपेक्षित किंमती एवढे अग्रीम अशा प्रसंगी मंजूर केले जावे. (असे प्रसंग पुन्हा पुन्हा होणार नाही याची दक्षता मुख्याधिकारी यांनी घ्यावी.) अशा साहित्याची किंमत रु. १०,००० पेक्षा जास्त होत असल्यास रु. १०,००० च्या आतील रक्कम रोकड स्वरूपात व रु. १०,००० किंवा त्यावरील रक्कम (Bearer) धनादेश/धनाकर्षा द्वारे प्रदान केली जावी.

इ. या खरेदीसाठी नगरपरिषदेच्या दोन कर्मचा-यांची समिती नियुक्त करावी. या समिती ने अशा साहित्याचे अधिकृत ३ पुरवठादाराकडून लेखी दर उपलब्ध करून घ्यावेत व वाजवी दराची खातरजमा करून अशा साहित्याची खरेदी करावी. साहित्य खरेदीची पावती ही अधिकृत असावी (विक्रीकर /उपकर नोंदणी). खरेदी केलेल्या साहित्याची संबंधित विभाग प्रमुखानी ते योग्य असल्याची खातरजमा करावी व साटा वहीत त्याची तात्काळ नोंद घ्यावी.

फ. वरील खरेदीसाठी घेण्यात आलेले अग्रीमाचे समायोजन संबंधित कर्मचा-यांने ३ दिवसात करावे.

ग वर नमूद केल्याप्रमाणे अपवादात्मक प्रसंगी करण्यात आलेली खरेदी व अशी खरेदी का करावी लागली त्याच्या सविस्तर अहवालाच्या टिप्पणीसह संबंधित समितीपुढे ८ दिवसात महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम चे कलम ३३७ अन्वये कार्यांतर मान्यतेसाठी सादर करण्यात यावी.

कार्यालयीन कामकाजासाठी लागणारे अग्रीम प्रदान करणे

०९. नगरपरिषदेच्या दैनंदिन कामकाजातील सभेसाठी चहा/बिस्किटे/झैरोक्स/फॅक्स/तार.वगैरे खर्च भागविण्यासाठी अग्रीमाची गरज भासते. वरील खर्चाची गरज विचारात घेऊन किमान स्थायी अग्रीम रक्कमेची गणना करावी व तेवढीच रक्कम नगरपरिषदेतील रोखपाल/ लेखापालाचे नांवे प्रदान करावी.

अ. नगरपरिषदेने ज्या कर्मचा-यास वरील नमूद केलेला स्थायी अग्रीम मंजूर केला असेल त्याने नगरपरिषद लेखा संहिता १९७१ चे नियम १४० मधील तरतूदीचे पालन करावे व नमुना नं १०८ मध्ये नोंदी ठेवाव्यात.

ब. स्थायी अग्रीम रक्कमेचा दरमहा मेळ घेऊन अखर्चीत रक्कम वजा जाता (स्थायीअग्रीमाची निश्चित केलेली) उर्वरित रक्कम प्रदान केली जावी. जेणे करून स्थायी अग्रीमाची निश्चित केलेली रक्कम दरमहा उपलब्ध होईल.

क. दर वर्षी ३१ मार्च पूर्वी स्थायी अग्रीमाची सर्व शिल्लक रक्कम संबंधित कर्मचा-यानी नगरपरिषद निधीत जमा करावी व रक्कमेचे समायोजन पूर्ण करून घ्यावे.

ड. नवीन वर्षाचे सुरुवातीस नव्याने स्थायी अग्रीमाची रक्कम प्रदान करण्यात यावी.

नगरपरिषदेच्या वाहनासाठी इंधन खरेदीसाठी अग्रीम प्रदान करणे

१०. नगरपरिषदेच्या वाहनांना लागणारे दैनंदिन इंधनाची गरज विचारात घेऊन नगरपरिषदेने पेट्रोलपंप धारकाकडे खाते सुरु करणेसाठी प्रयत्न करावा व दरमहा प्रत्यक्ष खर्चाची रक्कम धनादेशाद्वारे प्रदान करावी. (५ ई नुसार)

११. पेट्रोल पंप धारक नगरपरिषदेची दरमहा एकाच धनादेशाद्वारे इंधन खर्चाची रक्कम स्विकारण्यास इच्छुक नसतील अशा प्रसंगी नगरपरिषदांनी रोखपाल / लेखापाल यांचे नांव किमान दरमहाचे इंधनाची खर्चाची रक्कम निश्चित करून त्यांना ५० % पेक्षा जास्त नाही इतका स्थायी अग्रीम मंजूर करावे व दैनंदिन खर्चाची रक्कम त्यातून प्रदान करणेत यावी. इंधन अग्रीमासंदर्भात खालील अटींचे पालन करण्यात यावे.

- अ. नगरपरिषदेच्या अधिकारी/पदाधिकारी यांच्या वाहनासाठी इंधनाची वापर मर्यादा स्थायी निर्देश क्र.३२ दि.१०.०५.०५ नुसार नशित करावी. अन्य वाहनांच्या इंधनाची गरज ही मासिक इंधन वापर विचारात घेऊन करणेत यावी.
- ब. इंधन अग्रीमाची रक्कम प्रदानासंदर्भात परिच्छेद क्र.९ मधील ब,क, व ड नुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

कर्मचाऱ्यांना कार्यालयीन कामासाठी प्रवास अग्रीम

१२. नगरपरिषदेच्या कामासाठी कराव्या लागणा-या प्रवासासाठी अग्रीम प्रदान करणे संदर्भात खालील अटींचे पालन करणेत यावे.
- अ. प्रवासासाठी अग्रीम रक्कम ही प्रत्यक्ष खर्च करावयाचे दिनांकाचे ३ दिवसापूर्वी देण्यात येऊ नये.
- ब. नगरपरिषदेच्या कामासाठी कर्मचाऱ्यास प्रत्यक्षात जवळच्या मार्गाचे प्रवास भाड्याचे रकमेइतकी रक्कम प्रवास अग्रीम म्हणून अनुज्ञेय राहिल. खाजगी वाहनाने प्रवासासाठी अग्रीम अनुज्ञेय नाही.
- क. प्रवासासाठी प्रदान करण्यात आलेल्या अग्रीमाचा प्रवासानंतर ७ दिवसात संबंधित कर्मचाऱ्याने हिशोब देणे बंधनकारक राहिल.
- ड. प्रवास अग्रीमाचे समायोजनासाठी संबंधितांनी लेखी हिशोब सादर केले नाहीत तर कोणत्याही परिस्थितीत त्यापुढील अग्रीम संबंधितांना देण्यात येऊ नये.

इतर करणासाठी अग्रीम

१३. वरील नमूद केल्या प्रमाणे कार्यालयातील कामकाजासाठी, इंधन खरेदीसाठी व प्रवासाशिवाय इतर कोणत्याही कारणासाठी कर्मचा-याला अग्रीम अनुज्ञेय राहणार नाही.
१४. गृहबंधणी, सन अग्रीम, वाहन खरेदी, संगणक इत्यादी साठी अग्रीम प्रदानासाठी स्वतंत्र आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

प्रलंबित अग्रीम रक्कमाचे वेळीच समायोजन करणे

१५. या आदेशाचे पूर्वी प्रदान करण्यात आलेले अग्रीम समायोजनासाठी सर्वोच्च प्राधान्य देण्यात यावे व संबंधीत खातेप्रमुखांवर/ जबाबदार कर्मचा-यांवर लेखी जबाबदारी सोपवावी.संबंधितांना रक्कमेच्या समायोजनासाठी कमाल ६० दिवसांची मुदत द्यावी. मुदतीत समायोजन न झाल्यास ही रक्कम महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम १९६५ चे कलम ९६ नुसार नगरपरिषदेची आर्थिक हानी समजून सक्तीच्या उपयोजना करून वसूलात आणावी. संबंधितांना उक्त अधिनियमाचे कलम १५० प्रमाणे मागणी चे बील द्यावे व मुदतीत रक्कम प्राप्त न झाल्यास कलम १५१ अन्वये नोटीस द्यावी व नोटीस प्रमाणेही रक्कम प्राप्त न झाल्यास कलम १५२ प्रमाणे आधीपत्र बजावून वसूली करावी.

१६. ज्या ठेकेदाराचे / पुरवठादाराचे अग्रीम रक्कमांचे समायोजन होणे बाकी असेल त्यांचे देय बीलातून / देय रक्कमेतून अग्रीमाची १००%कपात ८ दिवसात करून समायोजन पूर्ण करावे.ज्या ठेकेदाराची/पुरवठादारांचे अग्रीम रक्कमा समायोजित करावयाच्या आहेत परंतु त्यांना नगरपरिषदेकडून कोणतीही रक्कम देय नसल्यास अ मध्ये नमूद केलेल्या कार्यपध्दतीचा अवलंब करून रक्कम ६० दिवसात वसूलात आणावी.

१७. अग्रीम रक्कम वसूलीसाठी महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम १९६५ चे कलम १५० प्रमाणे नोटीसा तात्काळ द्यावयाचा आहेत व त्यानुसार १५ दिवसात रक्कमा नगरपरिषदेकडे जमा न केल्यास १२ % चक्रवाढ व्याजाची आकारणी करून व्याजासह सर्व रक्कम वसूलात आणावयाची आहे. ज्या कर्मचा-यांवर ही वसूलीची जबाबदारी सोपविण्यात येईल त्यांनी वसूली न केल्यास ही रक्कम संबंधित कर्मचा-यांचे वेतनातून वसूल करणेत यावी. सर्व प्रलंबित अग्रीमाचा आढावा घेवून तीन महिन्यात समायोजनासाठी जबाबदारी संबंधित खातेप्रमुखांवर सोपविण्यात यावी व समायोजन न होणाऱ्या रक्कमेची वसूली वेतनातून / सक्तीच्या मार्गाने करण्यात यावी.

अग्रिमाचे समायोजनासाठी घ्यावयाची विशेष दक्षता

१८. अग्रिम रक्कमेचे समायोजन वेळीच झाल्यास वित्तीय शिस्त लागण्यास मदत होते. त्यामुळे खालील प्रमाणे दक्षता घ्यावी.

अ. स्थायी अग्रिम अखर्चीत रकमा या रोखपालाकडे वेळोवेळी योग्यरित्या जमा असल्याची खातरजमा मुख्याधिकारी / लेखापाल / हिशोब तपासनीस यांनी करावी.

ब. जे कर्मचारी अग्रिम रकमाचे समायोजन मुदतीत करणार नाहीत त्यांचे वेतनातून या रकमाची कपात करावी व अशा कर्मचाऱ्यांना अग्रिम देणे बंद करावे.

क. अग्रिम रक्कम समायोजनेकडे दुर्लक्ष करणारे अधिकारी व कर्मचारी हे शिस्तभंग कार्यवाहीस पात्र राहतील.

१९. वरील निर्देशाचे नगरपरिषदेने काटेकोरपणे पालन करावे त्यात कुचराई झाल्यास वित्तीय तरतूदीचे पालन न केल्याबद्दल मुख्याधिकारी स्वतः शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीस पात्र राहिल.

२०. वरील स्थायी आदेश सभागृहाचे पटलावर ठेवण्यात यावा.

(सुनील सोनी)

आयुक्त तथा संचालक

नगरपरिषद प्रशासन संचालनालय